ΓΙΩΡΓΟΣ Κ. ΜΠΟΥΓΕΛΕΚΑΣ

Ίχνη χθεσινής μέρας

Μυθοπλασία σε πρώτο πρόσωπο

ΚΕΔΡΟΣ

Γιώργος Κ. Μπουγελέκας: *Ίχνη χθεσινής μέρας*

ISBN 978-960-04-5591-5

Επιμέλεια-Διόρθωση: Μαρία Σπανάκη
Ηλεκτρονική σελιδοποίηση-διόρθωση: Νικολέττα Δουλάμη

© *Γιώργος Κ. Μπουγελέκας, 2026*
© *Εκδόσεις Κέδρος, Α.Ε., 2026*

Κέδρος Εκδοτική Α.Ε.
Γ. Γενναδίου 3
Αθήνα 106 78
τηλ. 210 38 09 712-14 • φαξ 210 33 02 655
www.kedros.gr • www.facebook.com/kedros.gr
e-mail: books@kedros.gr

Στη μνήμη της Χρυσάνας Μπουγελέκα

Ἀποταμίευση

Παράξενος ἄνθρωπος˙ μαζεύει
σκουριασμένα καρφιά,
καμένους γλόμπους,
ἄδειες κουβαρίστρες.
Ἴσως αὐτή ἡ ἀχρηστία
τοῦ δίνει κάποια χρησιμότητα
γιατί
ὅταν ἀνοίγει τό παράθυρο
τό πρῶτο σύννεφο εἶναι φίλος του,
τό δεύτερο συνάδελφός του,
τό τρίτο ἀστέρι εἶναι μολύβι του
νά γράφει καί νά σβήνει
τά μυστικά τοῦ κόσμου.

Ἀθήνα, 15.III.85
Γιάννης Ρίτσος, *Ὑπερῶον*

Χωρίς κρεμμύδι

Εμένα ο πατέρας μου ούτε με έδειρε ποτέ, ούτε με μάλωσε με φωνές και απειλές. Με εξαίρεση μία και μόνη φορά. Και είχε τους λόγους του.

Το παλιό ξύλινο ραδιόφωνο στεκόταν σε μια γωνιά του σαλονιού – ένα μεγάλο κουτί από καφέ ξύλο, με λαμπερά κουμπιά. Οι ήχοι που άπλωνε στο σπιτικό μας ήταν ζεστοί και οικείοι, σαν μια φωνή από το παρελθόν. Καθόμουν στο μικρό χαλί μπροστά του και άκουγα τις μουσικές και τις ιστορίες που ξετύλιγαν οι ραδιοφωνικοί παραγωγοί.

Ένα συγκεκριμένο τραγουδάκι το άκουγα συχνά πυκνά από τους δύο ραδιοφωνικούς σταθμούς που κατά κανόνα ακούγαμε εγώ και η μάνα μου. Το Δεύτερο Πρόγραμμα και των Ενόπλων. Το Πρώτο Πρόγραμμα το έβαζε ο πατέρας μου για να ακούει το βραδάκι «Τα χρονικά της ημέρας». Όταν εκείνος ήταν στο μαγαζί, το όμορφο Φίλιπς παιάνιζε ολημερίς.

Ήταν ωραία τότε. Ετών πέντε και τα νηπιαγωγεία δεν ήταν της μόδας. Με ξύπναγε η μητέρα μου και όλη η μέρα περνούσε κοντά της. Με τη μαμά μου, κάθε μέρα ήταν μία νέα περιπέτεια. Με παιχνίδια, με εκπαιδευτικές ασκήσεις προσανατολισμού και με μπόλικο διάβασμα παραμυθιών.

Τα παραμύθια ήταν η πόρτα μου προς έναν κόσμο μαγικό. Ήρωες γενναίοι, πριγκίπισσες όμορφες και τέρατα τρομακτικά ζωντάνευαν στις σελίδες των βιβλίων. Στην αρχή η μαμά μου μού διάβαζε, αλλά σύντομα άρχισα να προσπαθώ να αναγνωρίσω τις λέξεις μόνος μου. Ήταν σαν να ξεκλείδωνα ένα μυστικό, για να αποκρυπτογραφώ τα μηνύματα που κρύβονταν στις γραμμές.

Όμως το τραγουδάκι που μίλαγε για το απόγευμα της Κυριακής με έκανε να νιώθω παράξενα. Η μελωδία ήταν ωραία, αλλά οι λέξεις μιλούσαν για μια θλίψη που δεν μπορούσα να καταλάβω. Τραγουδούσε για παιδιά που τα φανταζόμουν, καλοντυμένα και χαρούμενα, να χορεύουν σε ένα μεγάλο πάρτι. Εγώ όμως, καθισμένος στο μικρό μου δωμάτιο, ένιωθα σαν να παρακολουθώ μια ταινία που δεν κατάφερνα να αποκρυπτογραφήσω. Δεν μπορούσα να εξηγήσω γιατί ο τραγουδιστής ήταν τόσο λυπημένος. Εγώ ήμουν παιδί, είχα τη μαμά μου, τα παιχνίδια μου και τα παραμύθια μου. «Γιατί να είναι κανείς λυπημένος;» αναρωτιόμουν.

Για μένα το απόγευμα της Κυριακής ήταν πάντα μια γιορτή. Θα πηγαίναμε να δούμε είτε τις θείες μου, είτε τη νονά μου, είτε τους παιδικούς φίλους του πατέρα μου. Όμως, αν τίποτε απ' αυτά δεν συνέβαινε εκείνη την ημέρα, τότε θα πηγαίναμε σχεδόν πάντα σινεμά. Και υπήρχαν πολλοί κινηματογράφοι σε ακτίνα λίγων χιλιομέτρων από το μικρό σπιτικό μας. Για τον λαϊκό κόσμο ήταν μια μεγάλη – ίσως η μοναδική – διασκέδαση «ο σινεμάς». Όταν μάλιστα η ταινία ήταν καλή, δεν ήταν σπάνιο φαινόμενο τα Σάββατα και τις Κυριακές να έβλεπε κάποιος την ταινία όρθιος. Όταν έφτανε το σήμα από την ταξιθέτρια ότι η αίθουσα είχε τιγκάρει, στο ταμείο ανέβαινε το ταμπελάκι: «Μόνον όρθιοι».

Δύο, το πολύ, στάσεις με το λεωφορείο απείχαν οι κινηματογράφοι από τη γειτονιά μας, και η μαγεία της μεγάλης οθόνης μπορούσε να με συνεπάρει όχι μόνο για δύο ώρες, αλλά για βδομάδες, αφού τις άλλες μέρες με τους φίλους, στη γειτονιά, αναπαριστούσαμε τις βασικές σκηνές του έργου. Όποιος είχε δει το έργο είχε καθήκον να το μεταδώσει και στους άλλους.

Τον Φλεβάρη του '64 ήξερα να διαβάζω αρκετά καλά. Υπήρχε βέβαια, εκτός από την πίεση του σχολείου, και ο έλεγχος της μάνας. «Η πρώτη και η δευτέρα είναι της μάνας και του πατέρα», συνήθιζε να λέει, παράλληλα

με την άλλη τρομακτική παροιμία, πως «Όποιος δεν ακούει γονιό, παραγωνιά καθίζει».

Τα μεσημέρια που έκλεινε το μαγαζί ο πατέρας μου πάντα περνούσε από ένα συγκεκριμένο ψιλικατζίδικο και αγόραζε την εφημερίδα του.

Ο ψιλικατζής, ένας χαμογελαστός ηλικιωμένος άντρας, με κάτασπρα μαλλιά και ολοστρόγγυλο πρόσωπο, είχε μια παράξενη συνήθεια: δίπλωνε την εφημερίδα, πριν του την παραδώσει και εισπράξει το αντίτιμο, με μια ακρίβεια που με εντυπωσίαζε, σαν να έκρυβε μέσα της έναν πολύτιμο θησαυρό.

Ένα μεσημέρι, από τα πολλά που πήγαινα μετά το σχολείο στο μαγαζί και ύστερα βαδίζαμε μαζί μέχρι το σπίτι, περάσαμε από το ψιλικατζίδικο, όπου ακολούθησε η συνηθισμένη διαδικασία αγοράς της εφημερίδας. Ζήτησα από τον πατέρα μου να κρατήσω εγώ τη διπλωμένη εφημερίδα. Εκείνος μου την έδωσε, τονίζοντας ότι δεν πρέπει, μέχρι να φτάσουμε στο σπίτι μας, να την ξεδιπλώσω. Όμως εγώ ήθελα να του δείξω ότι μπορούσα πλέον να διαβάζω και εφημερίδα, και να τον κάνω να νιώθει περήφανος για μένα. Και, πράγματι, μόλις μου την έδωσε, λίγα μέτρα από το ψιλικατζίδικο, εγώ την άνοιξα διάπλατα και άρχισα να διαβάζω δυνατά: «Η Αυγή, Καθημερινή Δημοκρατική Εφημερίδα του λαού».

«Τι κάνεις εκεί; Θέλεις να σε δείρω μπροστά στον κόσμο;» είπε και μου άρπαξε την εφημερίδα. Την ξαναδίπλωσε ενώ η φωνή του έτρεμε από την ταραχή: «Αυτό είχαμε συμφωνήσει;» Εγώ προσπάθησα να του πιάσω το χέρι, αλλά εκείνος το έσπρωξε μακριά. Έβαλα τα κλάματα, που κράτησαν μέχρι το σπίτι.

Η μητέρα μου δεν πήρε το μέρος μου. Μόνο που, πιο ήρεμα, μου εξήγησε ότι ο μπαμπάς μου – όπως βέβαια πολύ καλά ήξερα – με αγαπά, δεν με μαλώνει ποτέ, αλλά αυτό που έκανα θα μπορούσε να του κάνει κακό. «Αυτό θα ήθελες να γίνει στον μπαμπά;» Προφανώς απάντησα «όχι» και έτρεξα στο σαλόνι, που τον βρήκα να διαβάζει την εφημερίδα του, και χώθηκα στην ασφάλεια της τεράστιας αγκαλιάς του.

Καθώς απολάμβανα τη συμφιλίωσή μας με κλειστά μάτια, τον άκουσα να μου λέει: «Αυτές οι λέξεις που διάβασες έχουν δύναμη. Μπορούν να σε ταξιδέψουν σε άλλους κόσμους, με ειρήνη και ισότητα, αλλά και να σε φέρουν αντιμέτωπο με σκληρές αλήθειες».

Εκείνη τη στιγμή δεν κατάλαβα τι εννοούσε. Ήμουν πολύ μικρός για να καταλάβω τα νοήματα πίσω από τις λέξεις. Όμως ήθελα να αρχίσω να ανακαλύπτω τους θησαυρούς που κρύβονταν στην εφημερίδα.

Η σημαντική πρόοδος που είχα κάνει στην ανάγνωση είχε ακόμη ένα αποτέλεσμα: μπορούσα να δω και

ξένο έργο! Δεν τα προλάβαινα βέβαια πάντα όλα τα γράμματα, όμως τις περισσότερες φορές τα κατάφερνα μια χαρά. Γεγονός που ανακούφισε και τους γονείς μου, γιατί με αυτό τον τρόπο πια δεν ήταν υποχρεωμένοι να βλέπουν μόνο ελληνικά έργα για χάρη μου.

Εκείνο το κυριακάτικο απόγευμα η καρδιά μου χτυπούσε σαν τρελή από την προσμονή. *Η μεγάλη απόδραση* με περίμενε στη μεγάλη οθόνη. Η ιδέα μιας υπόγειας σήραγγας, σκαμμένης από τους κρατούμενους με κόπο και αποφασιστικότητα, όπως με είχε προϊδεάσει ο πατέρας μου, με είχε μαγέψει. Φανταζόμουν τον εαυτό μου να σκάβω στο σκοτάδι, με την ελπίδα της ελευθερίας να με φωτίζει.

Με το λεωφορείο, που έτριζε σαν παλιό καράβι, φτάσαμε στο σινεμά. Η μυρωδιά από το βελούδο των καθισμάτων και το τραγάνισμα των ποπ κορν με μάγευαν. Η αίθουσα ήταν ένα σκοτεινό βασίλειο, όπου οι ιστορίες ζωντάνευαν. Η ταινία ξεπέρασε κάθε προσδοκία μου. Η αγωνία κορυφωνόταν σε κάθε σκηνή και η καρδιά μου χτυπούσε σαν τρελή. Στο διάλειμμα, ήμουν έτοιμος να μεταμορφωθώ σε αφηγητή, να μεταφέρω στα παιδιά της γειτονιάς την ιστορία της απόδρασης, σαν να ήμουν κι εγώ εκεί, μαζί τους. Το τέλος με άφησε με μια γλυκόπικρη γεύση. Ο Στιβ ΜακΚουίν, με το σακάκι

του ανέμου πάνω στην κλεμμένη από τους Γερμανούς μοτοσικλέτα, με είχε κάνει να πιστέψω στη λυτρωτική δύναμη της ελευθερίας.

Με μια διάθεση στον ουρανό, βγήκαμε και οι τρεις και στρίψαμε προς τα αριστερά, για να πάμε στη στάση του λεωφορείου. Η μετάβαση από τη ζέστη της αίθουσας στην παγωμένη αγκαλιά του αέρα ήταν απότομη και ξύπνησε όλες μας τις αισθήσεις. Το σινεμά βρισκόταν σε ένα μικρό σοκάκι, μακριά από τα φώτα της πόλης. Οι παλιές, πέτρινες πολυκατοικίες σκίαζαν τον δρόμο.

Με το που στρίψαμε, μια μυρωδιά έντονη και γνώριμη κατέκλυσε τα ρουθούνια μου. Ήταν η μυρωδιά του σουβλακιού, καπνιστή και γλυκιά, που μου θύμιζε τις ζεστές νύχτες των πανηγυριών. Εμένα του λιγόφαγου και μάλλον λιπόσαρκου το στόμα μου άρχισε να υγραίνεται από την προσμονή. Μπροστά μας, μια φουφού, σαν ένα μικρό, καφέ, καπνισμένο καράβι του δρόμου, ήταν αγκυροβολημένη στο πεζοδρόμιο. Ο σουβλατζής, ένας άντρας με πρόσωπο μαυρισμένο από τον ήλιο και μάτια που έλαμπαν από τη φωτιά της ψησταριάς, γύριζε τα σουβλάκια με μια μαεστρία που προκαλούσε δέος. Το κρέας, τραγανό εξωτερικά και ζουμερό μέσα, έσταζε λιωμένο λίπος πάνω στις πίτες που ζεσταίνονταν δίπλα. Ήταν ένα θέαμα που με έκανε να ξεχάσω τα πάντα. Ξαφνικά, όμως, θυμήθηκα τη μαμά. «Δεν είναι καθαρά

αυτά τα πράγματα», θα έλεγε. Ποτέ δεν με άφηνε να πάρω οτιδήποτε φαγώσιμο από πλανόδιο μικροπωλητή. Η βέβαιη αντίδρασή της με έκανε να νιώσω όπως θα ένιωθα αν είχε σκοπό να πάρει από τα χέρια μου ένα αγαπημένο μου παιχνίδι.

Όμως το θαύμα έγινε!

Καθώς πλησιάζαμε στο μάλλον σκοτεινό σημείο, όπου είχε παρκάρει η υπαίθρια ψησταριά, ο πατέρας μου κοίταζε με περιέργεια τον βιοπαλαιστή, και μόλις φτάσαμε δίπλα του, σταμάτησε και του μίλησε. Το φως από τα λαμπάκια της ψησταριάς έπεφτε στα πρόσωπα των δύο αντρών, δημιουργώντας σκιές στα χαρακτηριστικά τους. Όλος ο υπόλοιπος δρόμος ήταν βυθισμένος στο σκοτάδι.

«Τι γίνεται, Βύρωνα;» του είπε γελαστός.

Ο σουβλατζής αιφνιδιάστηκε και μάλλον έδειξε ανήσυχος για λίγα δευτερόλεπτα, ώσπου ένα τεράστιο χαμόγελο απλώθηκε και στο δικό του πρόσωπο.

«Κώστα, εσύ;»

Οι δύο φίλοι έδωσαν με ενθουσιασμό και συγκίνηση τα χέρια τους για αρκετή ώρα, λες και το ’καναν για να κρατήσουν με σιγουριά στη μνήμη τους τη στιγμή.

«Τι κάνεις, βρε Βύρωνα;»

«Είμαι υγιής, και αυτό είναι το πιο σημαντικό. Άλλοι βγήκαν σακατεμένοι. Εσύ πώς τα πας;»

«Είμαι καλά, έχω ένα μαγαζί και τρέφω τη φαμίλια», είπε δείχνοντάς μας ο πατέρας και συνέχισε: «Με δουλειά τι κάνεις;»

«Παλεύω τώρα μ᾽ αυτή τη φουφού να πιάσω καμιά δεκάρα και να νοικιάσω μια τρυπούλα, για να έχω κι εγώ ένα μαγαζάκι. Αλλιώς, σε δουλειά, τα ξέρεις – τι να σου λέω; –, εμείς δεν μπαίνουμε. Καλημέρα λες και σου ζητάνε πιστοποιητικό».

«Παντρεύτηκες;»

«Πού να παντρευτώ, ρε Κώστα; Άμα ανοίξω το μαγαζάκι, θα γίνει κι αυτό, γιατί η κυρά υπάρχει, αλλά της είπα να με περιμένει κάνα χρόνο. Καταλαβαίνει και ξέρει. Είναι η κόρη του Ακροναυπλιώτη, που μοιραζόμασταν και τον αέρα που αναπνέαμε τα τελευταία πέντε χρόνια».

Την ίδια στιγμή ο πατέρας μου γυρίζει προς το μέρος μου και μου λέει: «Θέλεις ένα σουβλάκι;»

«Χωρίς κρεμμύδι», απάντησα σαν έτοιμος από καιρό, προσπαθώντας να αιφνιδιάσω τη μητέρα μου, που παρακολουθούσε αμίλητη.

Όταν ψήθηκε το σουβλάκι, το τύλιξε ο κύριος Βύρωνας και ο πατέρας μου πλήρωσε. Όμως στην ερώτηση αν εκεί, δίπλα από το σινεμά, θα ήταν πλέον το στέκι του, ο ταλαίπωρος σουβλατζής με απογοήτευσε:

«Δεν γίνεται. Είμαι χωρίς άδεια. Κάθε μέρα και αλ-

λού. Φοβάμαι τα καρφώματα. Ένας δικός μας με ένα τρίκυκλο με πηγαίνει από δω κι από κει κάθε βράδυ. Να ’ναι καλά ο άνθρωπος. Ούτε τη βενζίνη του δεν μου παίρνει. Άμα ανοίξω το μαγαζί, μου λέει, θα τον ξεπληρώσω. Κάθε μέρα και αλλού λοιπόν. Εσύ, αν θες να με ξαναδείς, ψάξε με σε κάνα χρόνο στην παλιά γειτονιά. Εκεί λέω να ανοίξω το μαγαζάκι μου».

«Γεια σου, Βύρωνα. Χάρηκα που ξέμπλεξες».

«Για να δούμε», ήταν η απάντηση του κυρίου Βύρωνα στον αποχαιρετισμό του πατέρα μου.

Μόλις κάναμε καμιά δεκαριά μέτρα, ενώ εγώ απολάμβανα το έδεσμά μου, η μάνα μου, με αδύναμη φωνή και βουρκωμένα μάτια, ψιθύρισε:

«Μήπως πρέπει να ξαναβρούμε τον Βύρωνα;»

«Έχεις δίκιο. Παλεύει για τη ζωή του. Πρέπει να κάνουμε κάτι παραπάνω», είπε ο πατέρας μου και κοίταξε εμένα, με το χωρίς κρεμμύδι σουβλάκι μου.